

նույնպէս և ալս երկրորդ հատորի վերջում կցած է «Յաւելած գրախօսա-

կան և քննադատական ծանօթութիւններն»:

ԳՕԼԳՅԻՀԵՐ, ԻԳՆԱՅ. ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆ ՈՒՍԻԱԾՔՆԵՐ, (Muhammedanische Studien): Առաջին մաս, Հալլէ, 1889 թ., տպ. Նիմայէր, XII+280 երես, գինը՝ 8 մարկ (մօտ 3¹/₂ բուբլի):

Այս գիրքը, որպէս ձեռնհաս գիտնականները վկայում են, վերջին տարիներումս իսլամական հետազոտութիւնների ասպարիլում լոյս տեսած գրքերից ամենանշանաւորներիցն է. դա մի գիրք է, որը, մասնագիտական շրջանից դուրս, պէտք է հետաքրքրէ պատմութեան, կրօնագիտութեան, մասամբ նաեւ մարդաբանութեան (անթրոպօլօգիայի) ներկայացուցիչներին: Կարճ ասած, եւս ցոյց է տալիս արաբական ազդանութեան կապը Մահմդի կրօնի հետ: Գիրքը սկսւում է հետազոտութիւնով, թէ արաբների սգու ուղղութիւնը, աշխարհայեցողութիւնը և քաղաքական կազմը ի՞նչ գիրք պէտք է ստեղծէին նոր հաւատի համար և թէ ալդ շըրջանում գործող աւանձնապատկութիւնները ի՞նչ ազդեցութիւն պէտք

է գործէին իսլամի դարգացման վերալ խալիֆների ժամանակ:

Յալտնի է Գօլդգիհերի (որը ունեւարացի է) գրեթէ անհաւատալի հարուստ ծանօթութիւնը արաբական զանազան ասպարէզների հետ, մասնաւորապէս բանաստեղծութեան, լեզուագիտութեան, մահմեդական աւանդութիւնների, կրօնի և իրաւագիտութեան հետ: Անկարելի է մի գրախօսական նկատողութեան մէջ ալս գրքի բոլոր արժանաւորութիւնների մասին խօսել, որոնց կարեւորագոյնը նորա մէջն է կապնում, որ հեղինակը, նաեւ բաղմաթիւ մանրամասնութիւնների մէջ, չի մոռանում գրքի գլխաւոր գաղափարը: